

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๔๘

วันที่ ๖ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ระบุว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง เลขที่ ๓/๒๕๔๖ ตั้งแต่วันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๖ โดยมีนายพรประทาน ไชยรัชต์ เป็นหัวหน้าพรรค พรรคชาติประชาชน ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

๑. เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ และเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคเพิ่มเติมตามมติที่ประชุมใหญ่สามัญพรรค ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ และอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับองค์ประชุมของการประชุมใหญ่ครั้งดังกล่าว

๒. ส่งทะเบียนสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๕ จำนวน ๕,๖๖๕ คน และอยู่ระหว่างการตรวจสอบความถูกต้องของใบสมัครสมาชิกพรรคชาติประชาชน

๓. แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๕ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕/๒๗ ถนนแสงจันทร์นิรมิต ตำบลเนินพระ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๒) สาขาลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑ ถนนเพชรเกษม ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

(๓) สาขาลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๕๕ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๔) สาขาลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๕ หมู่ที่ ๕ ตำบลห้วยสะแก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๑๑ คน

(๕) สาขาลำดับที่ ๕ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๘๐ หมู่ที่ ๕ ตำบลฝือฮี อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน

ต่อมาวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชนขอถอนเรื่องการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๓ จังหวัดน่าน เนื่องจากคณะกรรมการสาขาพรรคยังไม่พร้อมที่จะดำเนินการกิจการในทางการเมือง และขอถอนตัวนางอารีย์ ปรัชญาเมธิกุล กรรมการสาขาพรรคจังหวัดเพชรบูรณ์ ออกจากการเป็น กรรมการสาขาพรรค เนื่องจากกำลังป่วยหนักพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ กำหนดว่า เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรค ได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้ว ให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่ พรรคทราบภายในสามสิบวัน เพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไป และการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุม ไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป

จากการตรวจสอบของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดยโสธร และ พนักงานสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติสำหรับสาขาพรรคลำดับที่ ๕ ของพรรค ปรากฏว่ามีรายชื่อเข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๓ คน ได้แก่ นายบุญรอด ถนอมบุญ นางเรียน เพ็ชแสง นายสุด ทวีจิตร นางเขียน คัชกรณ นางลำไย สายสวาท นายผง พวงมาลัย นายลิขิต สืบสุโท นายเสาร์ พุดเพราะ นางบุญจันทร์ รัตนวงศ์ นายนิคม แก้วมาศ นายอรุณ ศรีแก้วกุล นายหนู บุญช่วย และนายณรงค์ คงสมบัติ ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชีผู้เข้าร่วมประชุมเป็นลายมือชื่อ ของตนจริง แต่ได้ลงไว้ก่อนที่จะมีการประชุมโดยนายคำพันธ์ ทวีกัน นำมาให้ลงลายมือชื่อที่บ้าน ผู้มีรายชื่อ เข้าร่วมประชุมจำนวน ๕ คน ได้แก่ นางพิมล บุตรคาเพ็ง นายสัมฤทธิ์ ประกอบสุข นายบุญรอด สมบูรณ์ นายปานกลาง และนายสมยศ แสงรุ่ง ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจัดตั้ง สาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ ส่วนลายมือชื่อในบัญชี ผู้เข้าร่วมประชุมก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายคำพันธ์ ทวีกัน ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็น ประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่ามีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๑๕ คน ไม่ใช่ ๕๗ คน ตามรายงาน

การประชุม ส่วนรายชื่ออีก ๓๐ กว่าคน ตนเองได้ไปนำรายชื่อประชาชนตามหมู่บ้านต่างๆ ในอำเภอมาหาจนจะชั้ย ก่อนหน้าที่จะมีการประชุมและส่งรายชื่อดังกล่าวไปให้ทางพรรคชาติประชาชน การจัดตั้งสาขาพรรค ชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคชาติประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ เป็นผลให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคชาติประชาชน ไม่มีสาขาพรรคการเมืองภาคหนึ่งสาขา ซึ่งเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ ต้องถูกยุบพรรค ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ให้มีคำสั่งยุบพรรคชาติประชาชน

พรรคชาติประชาชนยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า พรรคชาติประชาชนได้ดำเนินการตามข้อบังคับ พรรคแล้ว ซึ่งที่ประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ พรรคชาติประชาชน ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขข้อบังคับพรรค จากเดิมกำหนดให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่า ห้าสิบคนขึ้นไป แก้ไขเป็นให้มีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไป และได้แจ้งให้ นายทะเบียนทราบเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ต่อมาได้รับแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชนลำดับที่ ๕

กรณีตามคำร้องมีปัญหาว่ามีเหตุยุบพรรคชาติประชาชนตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา”

LIRT

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

ข้อบังคับพรรคชาติประชาชน

“ข้อ ๔๔ ให้จัดตั้งสาขาพรรคไม่เกินเขตเลือกตั้งละหนึ่งสาขาโดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้มีสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาพรรคคณะหนึ่งเพื่อรวบรวมสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐ คน ขึ้นไป โดยจัดทำทะเบียนสมาชิกไว้

(๒) ให้ผู้แทนสมาชิกผู้ริเริ่มจัดตั้งสาขาพรรคตาม (๑) ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ยื่นแสดงความจำนงเพื่อขอจัดตั้งสาขาพรรคต่อสำนักงานใหญ่พรรคเพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคพิจารณาอนุมัติ โดยจัดส่งบัญชีรายชื่อตาม (๑) ไปด้วย”

“ข้อ ๔๕ เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใดตั้งสาขาพรรค ได้ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น ตามข้อ ๔๔ (๒) เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค เป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน และเมื่อสาขาพรรคได้ประชุมสมาชิกสาขาเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคแล้วให้แจ้งให้สำนักงานใหญ่พรรคทราบภายในสามสิบวันเพื่อให้หัวหน้าพรรคแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวัน เพื่อดำเนินการตามกฎหมายต่อไปและการประชุมสาขาพรรคดังกล่าวต้องมีสมาชิกเข้าร่วมประชุมไม่น้อยกว่าห้าสิบคนขึ้นไป”

พิเคราะห์แล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าการประชุม จัดตั้งสาขาพรรคชาติประชาชน ลำดับที่ ๕ จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๗ มีสมาชิก เข้าร่วมประชุมไม่ถึงห้าสิบคนตามข้อบังคับของพรรคชาติประชาชน ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕ นายทะเบียน พรรคการเมืองจึงไม่รับรองการจัดตั้งสาขาลำดับที่ ๕ ของพรรคชาติประชาชน เป็นผลให้ภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคดังกล่าว พรรคไม่มี สาขาพรรคการเมืองภาคหนึ่งสาขาอันเป็นการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ต้องถูกยุบพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แม้พรรคชาติประชาชน จะอ้างว่าได้มีการขอแก้ไขข้อบังคับพรรคในเรื่ององค์ประชุมเป็นไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคนขึ้นไปแล้ว ก็เป็นการกล่าวอ้างขึ้นภายหลังที่เกิดเหตุไม่ถูกต้องดังกล่าวแล้ว ทั้งไม่ปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีการตอบรับการแก้ไขข้อบังคับตามที่กล่าวอ้างแต่อย่างใดด้วย จึงไม่อาจยกมาเป็นข้อหักล้างคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงสั่งยุบพรรคชาติประชาชน ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ